

Mapa geośrodowiskowa Polski w skali 1 : 50 000 — pomoc w zarządzaniu i ekorozwoju na szczeblu regionalnym

Małgorzata Sikorska-Maykowska*

Obserwowane wzrastające zainteresowanie informacjami geośrodowiskowymi w Polsce wynika zarówno z coraz większej świadomości ekologicznej społeczeństwa, jak i z wymagań stawianych przez obecnie obowiązujące ustawodawstwo (prawo ochrony środowiska, prawo wodne, prawo geologiczne i górnicze, ustawa o odpadach, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, prawo budowlane, prawo ochrony przyrody). Oprócz spełniania wymaganych standardów jakości środowiska akty prawne określają wymagania dotyczące wykonywania szeregu opracowań bezpośrednio lub pośrednio odnoszących się do środowiska naturalnego człowieka. Dlatego też całość zagadnień, jakie zawiera *Mapa geośrodowiskowa Polski w skali 1 : 50 000*, jest przedstawiana w odniesieniu do aktualnie obowiązującego prawa.

Opracowywane warstwy tematyczne mapy kierowane są do szerokiego grona odbiorców, w tym do jednostek zajmujących się zarządzaniem środowiskiem i planowaniem przestrzennym realizowanym przez administrację

publiczną szczebla powiatowego i wojewódzkiego, których zakres działania jest związany przede wszystkim z:

- ochroną środowiska,
- strategią rozwoju i zagospodarowania przestrzennego,
- rozwojem regionalnym,
- zarządzaniem kryzysowym,
- zarządzaniem zlewniami,
- inwestycjami i infrastrukturą,
- rolnictwem i leśnictwem.

Mapa geologiczno-gospodarcza Polski w skali 1 : 50 000 (MGGP) jest wykonywana przez Państwowy Instytut Geologiczny od roku 1997. Po 5 latach od edycji pierwszych arkuszy, rozpoczęto jej aktualizację z jednoczesnym rozszerzeniem o nową warstwę informacyjną: Zagrożenia powierzchni ziemi. Zaktualizowane arkusze, wzbogacone o nowe zagadnienia, edytowane są pod nazwą: *Mapa geośrodowiskowa Polski w skali 1 : 50 000 (MGP)* w formie dwóch plansz: Plansza A — zawiera całość zaktualizowanej treści *Mapy geologiczno-gospodarczej Polski*, Plansza B — zawiera nowe warstwy tematyczne.

Informacje, jakie zawarte są na Planszy A można zestawić w czterech podstawowych grupach tematycznych:

- złoża kopalin oraz górnictwo i przetwórstwo kopalin,

*Państwowy Instytut Geologiczny, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa

- wody powierzchniowe i podziemne,
- warunki podłoża budowlanego,
- ochrona przyrody i zabytków kultury.

W związku z tym, że *Mapa geologiczno-gospodarcza Polski* jest wykonywana i rozpowszechniana już od ośmiu lat oraz, że ma swoją bibliografię, główna uwaga zostanie tu zwrócona na nową tematykę przedstawianą na Planszy B *Mapy geośrodowiskowej Polski*.

Warstwa tematyczna *Geochemia środowiska* obejmuje przetworzone zasoby danych PIG z zakresu geochemii dotyczące gleb i osadów wodnych (Sikorska-Maykowska & Strzelecki, 2001; Instrukcja ..., 2002). Na mapie jest przedstawiana: lokalizacja miejsc opróbowania, zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi, zanieczyszczenia gleb pierwiastkami promieniotwórczymi, zanieczyszczenia gleb związkami organicznymi, zanieczyszczenia osadów wodnych metalami ciężkimi, wielkość emanacji radonowych, klasyfikacja gleb w nawiązaniu do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleb oraz standardów jakości ziemi, oraz klasyfikacja osadów wodnych w nawiązaniu do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów oraz stężeń substancji, które powodują, że urobek jest zanieczyszczony.

Celem opracowania warstwy *Składowanie odpadów* (Sikorska-Maykowska i in., 2003; Sikorska-Maykowska & Dobak, 2004) jest wskazanie terenów predysponowanych do lokalizowania w ich obrębie składowisk odpadów, przy jednoczesnym respektowaniu ograniczeń wynikających z wymagań ochrony środowiska przyrodniczego. Obszary te powinny spełniać kryteria lokalizacji składowisk odpadów zgodnie z ustaleniami zawartymi w Ustawie o odpadach z dn. 27 kwietnia 2001 r. oraz w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dn. 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budo-

wy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów. Obszary wytypowane w ramach tej warstwy tematycznej powinny być uwzględniane przy typowaniu wariantów lokalizacyjnych nie tylko składowisk odpadów, ale również na etapie uzgadniania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu przy rozpatrywaniu lokalizacji obiektów szczególnie uciążliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz obiektów mogących pogorszyć stan środowiska. Oprócz uwzględnienia ograniczeń prawnych, odnoszących się do tego typu inwestycji, przedstawiane na mapie obszary potencjalnej lokalizacji składowisk obejmują również zasięgi występowania w podłożu warstwy utworów słabo przepuszczalnych, stanowiących dobrą naturalną izolację dla położonych niżej poziomów wodonośnych. Przedstawiane przykłady *Mapy geośrodowiskowej Polski* pochodzą z arkusza Kutno (Kozłowska, 2004).

Na zakończenie należy dodać, że *Mapa geośrodowiskowa Polski*, będąca de facto bazą danych geośrodowiskowych, będzie nadal rozbudowywana o nowe warstwy tematyczne i trwają prace nad nowym systemem jej aktualizacji.

Literatura

- Instrukcja** opracowania i aktualizacji Mapy geologiczno-gospodarczej Polski w skali 1 : 50 000, 2002 — Państw. Inst. Geol.
- KOZŁOWSKA O. 2004 — Mapa geośrodowiskowa Polski w skali 1 : 50 000, ark. Kutno, warstwa tematyczna „Składowanie odpadów”. Państw. Inst. Geol.
- SIKORSKA-MAYKOWSKA M. & DOBAK P. 2004 — Aneks do Instrukcji opracowania i aktualizacji Mapy geologiczno-gospodarczej Polski w skali 1 : 50 000 — wykonanie warstwy tematycznej Składowanie odpadów. Państw. Inst. Geol.
- SIKORSKA-MAYKOWSKA M. & STRZELECKI R. 2001 — Geochemia środowiska — propozycja nowej tematyki na Mapie geologiczno-gospodarczej Polski. *Prz. Geol.*, 49: 698–701.
- SIKORSKA-MAYKOWSKA M., STRZELECKI R., GRABOWSKI D. & KOZŁOWSKA O. 2003 — Składowanie odpadów — propozycja nowej tematyki na Mapie geośrodowiskowej Polski. *Prz. Geol.*, 51: 308–310.